

מדינת ישראל
משרד המשפטים
State of Israel
Ministry of Justice

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

תאריך: ו' ניסן, תשע"ד
6 אפריל, 2014

הנדון: בקשת הרשות הפלסטינית להצטרף לאמנות בין-לאומיות¹

1. הקדמה

על פי הודעת האו"ם ופרסומים שונים² הגישה לאחרונה (לדעתי עדיף תאריך – הילה ק.ר) הרשות הפלסטינית (הרש"פ) בקשות להצטרפות לאמנות רב-צדדיות שונות, וזאת על ידי הפקדת הודעת הצטרפות לאמנות בידי שלושה גורמים – נציג מזכ"ל האו"ם לרש"פ, נציג שוויץ לרש"פ ונציג הולנד לרש"פ.

בהתאם לפרסומים, האמנות השונות אליהן מבקשת ההנהגה הפלסטינית להצטרף באמצעות נציג מזכ"ל האו"ם לרש"פ הינן: האמנה לביעור כל צורות האפליה נגד נשים (CEDAW), האמנה הבין-לאומית לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות (ICESCR), האמנה הבין-לאומית לזכויות אזרחיות ופוליטיות (ICCPR), האמנה הבין-לאומית לזכויות אנשים עם מוגבלויות (CRPD), האמנה הבין-לאומית למיגור כל צורות האפליה הגזעית (CERD), אמנת האו"ם נגד עינויים (CAT), אמנת האו"ם נגד שחיתות (UNCAC), האמנה הבין-לאומית נגד רצח עם, האמנה הבין-לאומית למניעה וענישה של פשע האפרטהייד ואמנת האו"ם לזכויות הילד (CRC). עוד ביקשו הפלסטינים להצטרף לאמנת וינה בדבר יחסים דיפלומטיים, אמנת וינה בדבר יחסים קונסולריים ואמנת וינה בדבר דיני אמנות.

¹ נכתב ע"י עוה"ד לי-היא גולדנברג, איתי אפטר והילה קוגלר-רמות ומר שלמה קפלן, מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי) בסיוע עוה"ד גיל-עד נועם ורועי אריאב מהמחלקה לתפקידים מיוחדים (בין-לאומי) בפרקליטות המדינה.

² UN confirms receipt of Palestinian applications to join global conventions, treaties, UN News Center, (2.4.14). http://www.un.org/apps/news/story.asp?NewsID=47490&Cr=palestin&Cr1=#.Uz14D_ldXY4
Saed Bannoura, Abbas Signs Applications to Join More UN Institutions, Treaties, International Middle East Media Center (2.4.14) <http://www.imemc.org/article/67432>
ברק רביד וג'קי חורי, משבר בשיחות: קרי ביטל בואו לאזור בעקבות פניית עבאס למוסדות בינלאומיים, "הארץ", <http://www.haaretz.co.il/news/politics/1.2285983> (1.4.2014)

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

כמו כן, הפלסטינים הגישו לנציג שווייץ לרש"פ את בקשתם להצטרף לארבע אמנות ז'נבה ולפרוטוקול הראשון לאמנות ז'נבה, ולנציג הולנד לרש"פ את הבקשה להצטרפות לתקנות האג בדבר דיניה ומנהגיה של המלחמה ביבשה.

להלן סקירה ראשונית ותמציתית של סוגיות שונות העולות ממהלך זה וחלופות לפעולה שיעמדו בפני מדינת ישראל בהתייחס לבקשות ההצטרפות לאמנות אלו. לבסוף נפרט לגבי כל אמנה את הליך ההצטרפות והשלכות פרטניות אפשריות של הצטרפות הרש"פ לאמנה.

בקצרה, עולה מהסקירה כי קשה יהיה לנקוט בצעדים משפטיים על מנת למנוע מהפלסטינים את ההצטרפות לאמנות השונות ולא ברור אף אם, לגבי כל האמנות, נוכל לדעת מראש באיזה תאריך תכנס החברות הפלסטינית לתוקפה. עם זאת, וכפי שיפורט, ישנם כלים אפשריים להתמודדות עם ההשלכות על ישראל של חברות הרש"פ באמנות השונות, הגם ולא ברור האם השימוש בכלים אלו לא יעורר התנגדות מצד מדינות אחרות באופן שיקשה על השימוש בהם.

עוד עולה מבחינתנו הראשונית כי, מעבר להשלכות אפשריות בהיבטי הכרה במעמדה של הרש"פ, הרי שמבחינה מעשית הסיכון הגבוה ביותר צפוי מכיוון הצטרפות הרש"פ לאמנה נגד רצח עם (אפשרות להגשת תביעה לבית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ) ללא הסכמה עדכנית של ישראל), ולאחריה אמנות ג'נבה ותקנות האג (סכנה לשימוש בפורומים השונים נגד ישראל). רמת סיכון נמוכה יותר, הגם וקיימת, נובעת מהצטרפות הרש"פ לאמנות הרלוונטיות ליחסים דיפלומטיים וקונסולריים (הצורך להעניק חסינות לנציגים העוברים בשטח ישראל בדרך למדינה המקבלת), האמנה נגד שחיתות ואמנות זכויות האדם (בהקשר של מנגנוני מעקב). להצטרפות הרש"פ לאמנת וינה לדיני אמנות ולאמנה למיגור פשעי האפרטהייד השלכה מעטה, אם בכלל, על ישראל.

2. כללי

מעמד הרש"פ ותהליך ההצטרפות לאמנות

בהחלטה 67/19 של העצרת הכללית של האו"ם שהתקבלה ב – 29 בנובמבר 2012, הוחלט לשרג את מעמדה של הרשות הפלסטינית בארגון האומות המאוחדות למעמד של מדינה שאינה חברה:

“...accord to Palestine non-member observer State status in the United Nations, without prejudice to the acquired rights, privileges and role of the Palestine Liberation Organization in the United Nations as the representative of the Palestinian people, in accordance with the relevant resolutions and practice”.³

בהמשך להחלטה זו, בחודש דצמבר 2012, פרסמה היועצת המשפטית דאז של האו"ם (פטרישה אובריאן) חוות דעת בעניין מעמדה החדש של פלסטין באו"ם והסוגיות הקשורות בשינוי מעמד

³ UNGA Res 67/19 Status of Palestine in the United Nations (2012) UN Doc. A/67/L.28 a

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

זה.⁴ על פי המסמך, בעבודת האו"ם מול הרש"פ, ניתן להתייחס לפלסטין כמדינה (State or country) וניתן לכנות את רשויותיה ממשלת פלסטין.⁵

בהתייחס לתפקיד מזכ"ל האו"ם כדפוזיטר (הגוף האחראי לקבלת מכשירי הצטרפות, הצהרות והסתייגויות לאמנה), דנה חור"ד גם במתווה העקרוני של הצטרפות אפשרית של הרש"פ לאמנות האו"ם (יצוין, כי כאשר לא מדובר באמנה אשר הדפוזיטר שלה הוא מזכ"ל האו"ם, כל מדינה תפעל בהתאם לפרקטיקה שלה כדפוזיטר ביחס לפלסטינים – האם זו גם אמירה מהחור"ד? אם כן, הייתי מציינת זאת. הילה ק.ר).⁶ ישנן שתי שיטות רווחות לקביעת המדינות הרשאיות להצטרף לאמנה (ובהתאם שני נוסחים לסעיפי ההצטרפות באמנות). אמנות שבהן ההצטרפות פתוחה לכל המדינות החברות באו"ם ובסוכנויות המיוחדות של האו"ם⁷ - שיטה זו מכונה ה- Vienna Formula; או אמנות הפתוחות להצטרפות של "כל מדינה" או "לכל המדינות" - שיטה זו מכונה ה- all-States Formula.

חור"ד מוסיפה וקובעת כי כאשר מדובר באמנה העושה שימוש ב- Vienna Formula, מאחר והרש"פ התקבלה כחברה באונסק"ו, מזכ"ל האו"ם יקבל מכשיר הצטרפות לאמנה מהפלסטינים.⁸ באופן דומה, גם כאשר מדובר באמנה העושה שימוש ב- all-States Formula, יתאפשר לרש"פ להצטרף לאמנה. זאת מכיוון שבהתאם לנהלים של מזכ"ל האו"ם במקרה כזה הוא יפעל בהתאם לפרקטיקה של העצרת הכללית. לפי חור"ד, החלטת העצרת הכללית על הגדרת הרש"פ כמדינה שאינה חברה מספיקה כדי להביא לכך שהמזכ"ל יקבל הצטרפות של הרש"פ לאמנות גם במקרה של שימוש בנוסחת ה- all-State Formula.⁹

הודעת הדפוזיטר על הצטרפות מדינות חדשות לאמנה

חלק מן האמנות אליהן ביקשה הרש"פ להצטרף מטילות חובה על הדפוזיטר להודיע למדינות חברות אחרות על הצטרפותה של מדינה חדשה. מנגד, אמנות אחרות אינן כוללות חובה שכזו אך מציינות, באופן כללי כי הדפוזיטר ימסור הודעה על הצטרפויות חדשות. בנוסף, ישנן אמנות שאינן כוללות כל מנגנון של הודעה מטעם הדפוזיטר על הצטרפות של מדינה חדשה לאמנה. עם

⁴ חשוב לציין כי מאז פרשה אובריאן מתפקידה ובאוגוסט 2013 מונה במקומה, יועץ משפטי חדש - מיגל דה סרפה סורס (היועץ המשפטי של משרד החוץ בפורטוגל לשעבר).

⁵ Patricia O'Brien, UN Under-Secretary-General for Legal Affairs, Issues related to General Assembly resolution 67/19 on the status of Palestine in the United Nations (21/12/12), para. 1.

⁶ פסקה 16 לחור"ד היועצת המשפטית אובריאן.

⁷ מדובר בארגונים בין-לאומיים הקשורים עם האו"ם בהסכם מיוחד. להלן הארגונים השונים: Food and Agriculture Organization (FAO); International Civil Aviation Organization (ICAO); International Labour Organization (ILO); Fund for Agricultural Development (IFAD); International Telecommunication Organization (ITU); United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO); United Nations Industrial Development Organization (UNIDO); Universal Postal Union (UPU); World Health Organization (WHO); World Intellectual Property Organization (WIPO); World Meteorological Organization (WMO); World Tourism Organization (UNWTO). אף שפלסטין היא במעמד משקיפה בחלק מן הסוכנויות, היא חברה רק באונסק"ו.

⁸ פסקה 14 לחור"ד היועצת המשפטית אובריאן.

⁹ פסקה 15 לחור"ד היועצת המשפטית אובריאן.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

זאת, נראה שישנה חובה משפטית כללית מכוח דיני האמנות למסור הודעה כאמור,¹⁰ למרות שלא ברור כיצד מיושמת בפועל בכל המקרים (ובמיוחד לגבי אמנות שהדפוזיטר אינו מזכ"ל האו"ם).

במסמך מזכירות האו"ם בנושא תפקיד מזכ"ל האו"ם כדפוזיטור (משנת 1999), מצוין כי תופץ למדינות הודעה על הצטרפות של כל מדינה חדשה לאמנה. ההודעה מתוארת כטכנית בעיקרה ולא נראה שתכליתה לקבל את עמדתן של המדינות השונות לאקט ההצטרפות או שיש לה מעמד משפטי כלשהו, כולל לעניין מועד הכניסה לתוקף של האמנה עבור המדינה החדש המצטרפת.¹¹ מכאן שסביר להניח כי מזכ"ל האו"ם יפיץ את הבקשה הפלסטינית להצטרפות למדינות החברות.¹² בעניין האמנות שבהן הדפוזיטר אינו מזכ"ל האו"ם ואלהן ביקשו הפלסטינים להצטרף, לא ברור כיצד ינהגו שוייץ והולנד (המשמות כדפוזיטר עבור אמנות ז'נבה ותקנות האג, בהתאמה).

לגבי מנגנון הדפוזיטר באמנות שאינן אמנות שהדפוזיטר שלהן הוא מזכ"ל האו"ם, אחרות ניתן לציין את המקרה משנת 1989 בו ניסתה הרש"פ להצטרף לאמנות ז'נבה. במקרה זה פנה נציג הפלסטינים לאו"ם לשוויצרים בבקשה להצטרפות לאמנות אשר שווייץ משמשת כדפוזיטר שלהן. שווייץ הפיזה את מסמך הבקשה למדינות החברות תוך ציון העובדה כי לא ברור האם קיימת "מדינת פלסטיין", ולכן כדפוזיטר אינה יכולה לנקוט עמדה בשאלה האם מסמך ההצטרפות הינו בעל תוקף.¹³ בסופו של דבר המהלך לא הושלם, אך הוא מהווה דוגמה לדרך פעולה אפשרית של הדפוזיטר.

3. השלכות הצטרפות הרש"פ לאמנות רב-צדדיות - כללי

ראשית יצוין, כי לשאלת הצטרפות הרש"פ לחמש עשרה אמנות עשויות להיות השלכות סמליות ומעשיות, במישור המדיני ובמישור המשפטי, בכל הנוגע להכרה של מדינות החברות באמנות המדוברות ב"מדינה הפלסטינית", ובכלל זה הכרה מצדה של ישראל. נראה כי היבט זה הינו מההשלכות המשמעותיות של המהלך האמור אשר יש לבחון לעומק, לרבות בהתייחס לאפשרות, כפי שיפורט בהמשך, להוסיף הסתייגות/הצהרה פרשנית המסתייגת מהכרה כאמור מצדה של ישראל או מצדן של מדינות אחרות.

בהקשר זה נציין את ההשלכה האפשרית של הצטרפות כאמור, **כתקדים בכל הנוגע למהלכים עתידיים של הצטרפות לאמנות או מנגנונים בין-לאומיים אחרים.**

¹⁰ Vienna Convention on the Law of Treaties - Article 77(1)(e) -1. The functions of a depositary, unless otherwise provided in the treaty or agreed by the contracting States, comprise in particular: (e) informing the parties and the States entitled to become parties to the treaty of acts, notifications and communications relating to the treaty;

¹¹ Anthony Aust, Modern Treaty Law and Practice, p. 270 (2000).

¹² Summary Practice of the Secretary-General as Depositary of Multilateral Treaties, paras. 311-314 (1999).

¹³ Aust, Modern Treaty Law and Practice, p. 265-266.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

מעבר לכך, ואף כנגזרת מכך, יש להבחין בין אמנות רב צדדיות שמדינת ישראל צד להן לבין אלו שהיא אינה צד להן. מבין האמנות המנויות בפרסומים, ישראל אינה צד לאמנה למניעת וענישה של פשע האפרטהייד, הפרוטוקול הראשון לאמנות ז'נבה, תקנות האג משנת 1907, אמנת וינה בדבר יחסים קונסולריים ואמנת וינה בדבר דיני אמנות. עם זאת, שתי האמנות האחרונות מהוות משפט מנהגי מחייב וככלל ישראל פועלת מול המדינות שהן צד להן כאילו הייתה חברה באמנות.

באשר לאמנות הרב-צדדיות שישראל צד להן, ככל שהפלסטינים יצטרפו אליהן עשויות לעלות טענות בדבר חובות אפשריות של ישראל כלפיהם, בדומה לחובותיה ביחס למדינות אחרות שהינן צד לאמנה, והכל בהתאם לתוכנה של כל אמנה ואמנה.¹⁴ כמובן שהתחייבויות מכוח אמנות מסוג זה הינן, ככלל, דו-כיווניות ועל כן אותן חובות יקומו גם לפלסטינים כלפי ישראל (זאת, למעט אמנות מתחום דיני הלחימה אשר, ככלל, החובות המנויות בהן אינן נתפסות כהדדיות). בהקשר זה יש גם לציין, כאמור לעיל, כי ישנן אמנות המשקפות דין מנהגי, שישראל אינה צד להן, אך יכול להיות שיהיו לה חובות מכוחן כלפי הפלסטינים.

ייתכן, כי ככל שישראל תבחר שלא לקיים את חובותיה מכוח אמנה רב צדדית למול הפלסטינים, עשוי הדבר להיחשב כהפרה ישראלית של הוראות אותה אמנה, ממנה עשויות לנבוע השלכות מדיניות ומשפטיות, הכוללות בין היתר חשיפה למנגנון יישוב סכסוכים, ככל שקבוע באותה אמנה.¹⁵

היבטים נוספים שיש לתת עליהם את הדעת, כוללים אף דרישה מהפלסטינים ליישם בפועל את דרישות האמנות השונות, וכן התמודדות עם שאלות נגזרות דוגמת השלכות אפשריות לטענות בדבר תחולת אמנות זכויות האדם בשטחים. כל אלו כאמור מחייבות שקילה ובחינה מעמיקה.

חשיפה למנגנוני יישוב סכסוכים והליכים משפטיים

א. בית הדין הבינלאומי לצדק (International Court of Justice – ICJ)

באמנות שונות המנויות ברשימה ישנה הפניה למנגנון יישוב סכסוכים על-ידי בית הדין הבינלאומי לצדק (ICJ). ככלל, למעט לעניין האמנה נגד רצח עם (ולכך יכולות להיות השלכות), הסתייגה ישראל ממנגנוני יישוב הסכסוכים בכל האמנות שהיא צד להן מתוך האמנות אליהן, לפי הפרסומים, ביקשה הרש"פ להצטרף.¹⁶

¹⁴ הדבר תלוי, בין היתר, באופי הוראות האמנה, כך למשל, האם האמנה כוללת חובות הדדיות. באמנות זכויות האדם למשל, ככלל, המחויבויות אינן הדדיות, אלא מתייחסות לכל מדינה ועמידתה בחובות המוגדרות באמנה. עם זאת, באמנות אחרות המנויות ברשימה, ישנן חובות הדדיות שיש לבחון השלכותיהן באופן פרטני. כך למשל, **סעיפי הסגרה ועזרה משפטית** הקיימים, בין היתר, באמנה נגד רצח עם ואמנת האו"ם נגד שחיתות (למרות שמקובל לראות בהם כסעיפים המאפשרים שיקול דעת למדינה החברה).

¹⁵ בנוסף, באמנות רבות ישנן הוראות פרטניות המגדירות את הטיפול בהפרות והצעדים שניתן לנקוט בתגובה לכך. סוג הצעדים ואופן נקיטתם משתנה כמובן מאמנה לאמנה בהתאם להוראותיה.

¹⁶ לפרוט ראו טבלה מסכמת.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

על פי חוקתו, מוסמך בית הדין הבינלאומי (ה- ICJ) לדון בענייניהן של מדינות שהן צד לחוקתו וכן של מדינות שאינן חברות בחוקתו, בכפוף לתנאים שנקבעו על ידי מועצת הביטחון של האו"ם.¹⁷ פרט לאמור לעיל נדרשת גם **הסכמת המדינות** להתדיין בפני בית הדין על מנת שזה ירכוש סמכות שיפוט בעניינן.¹⁸ הסכמה זו של המדינות אינה נובעת מעצם חברותן של המדינות הללו בחוקת בית הדין, אלא נדרשת פעולה אקטיבית לקבלת סמכות השיפוט. הסכמה כזו יכולה להינתן באחת משלוש דרכים: כאשר המדינות שהן צד לסכסוך מסכימות על כך אד-הוק לצורך דיון ספציפי; במסגרת **תניית שיפוט באמנה בינלאומית** הכוללת הסכמה של הצדדים להסכם להעביר סכסוכים עתידיים הקשורים לאמנה הרלוונטית לבית הדין; מכוח הכרזה מיוחדת עפ"י "הסעיף האופציונאלי" בחוקת בית הדין (סעיף 36(2) לחוקה).¹⁹

ישראל אינה נמנית עם המדינות אשר הסכימו לסמכות השיפוט של בית-הדין במסגרת הסעיף האופציונאלי. באשר לקיומם של הסכמים בין-לאומיים בהם חברה ישראל והמקנים סמכות שיפוט לבית הדין – כאמור, באופן עקרוני, במרבית המקרים נוהגת מדינת ישראל להסתייג מתניות שיפוט המפנות ל- ICJ במסגרת אמנות והסכמים בינלאומיים שונים אליהם הצטרפה. יחד עם זאת, ישנם חריגים בהם ישראל לא הסתייגה מתניות שיפוט כאמור, כאשר החריג הרלוונטי לעניינו הינו האמנה למניעת רצח עם. במקרה זה הסכימה ישראל מראש להתדיינות בפני בית הדין הבינלאומי במקרה של סכסוך הנובע מיישום האמנה. כפי שיפורט בהמשך אמנה זו אינה אוסרת על הסתייגות לסעיף ה- ICJ, ומספר מדינות הסתייגו מסעיף זה.²⁰

ב. מנגנון האמנה לביעור כל צורות האפליה הגזעית (CERD)

לצד המנגנון האפשרי של ה- ICJ, יש לציין את מנגנון התלונות הבין-מדינתיות Inter-States Complaints באמנה לביעור גזענות, שמטרתו לפתור בדרכי פיוס תלונות של מדינה מסוימת על אי יישום האמנה על ידי מדינה אחרת.²¹ מנגנון יישוב מחלוקות בין מדינות זה אינו מיועד רק

¹⁷ עפ"י סעיף 93 למגילת האו"ם, כל חברות האו"ם הן אוטומטית צד לחוקת ה- ICJ. על פי סעיף זה, גם מדינה שאינה חברה באו"ם רשאית להיות חברה בחוקת בית הדין, וזאת בהתאם להחלטה של העצרת הכללית בהמשך להמלצה של מועצת הביטחון. מעבר לכך, מוסמך בית הדין גם לדון בעניינין של מדינות שאינן חברות בחוקתו, בכפוף לתנאים הקבועים בסעיף 35(2) לחוקה, קרי - בתנאים שיקבעו על ידי מועצת הביטחון.

¹⁸ סעיף 36 לחוקת בית הדין.

¹⁹ הסדר הסעיף האופציונאלי מצוי בסעיף 36(2) לחוקת ICJ אשר מסמיך את המדינות החברות בחוקה להכריז בכל עת על הסכמתן לסמכות ה- ICJ בכל סכסוך בינלאומי שהן צד לו, או ביחס לקבוצות מסוימות של סכסוכים.

²⁰ ע"פ אתר מזכירות האו"ם, המדינות הבאות הסתייגו בצורה כזו או אחרת (בעיקר אמירה לפיה יהיה צורך בהסכמה של המדינה כדי של- ICJ תהיה סמכות) מסעיף ההפניה ל- ICJ: אלג'ריה, בחריין, בנגלדש, סין, הודו, מלזיה, מונטנגרו, מרוקו, הפיליפינים, סרביה, סינגפור, איחוד האמירויות, ארה"ב, ונצואלה, ויטנאם, ותימן. יש לציין כי ההסתייגויות הנ"ל בתוקף למרות התנגדות של מספר מדינות, כגון בריטניה להסתייגויות מסעיף זה.

<https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&msgid=IV-1&chapter=4&lang=en>

²¹ מנגנון זה קבוע בסעיפים 11-13 לאמנה. בהתאם למנגנון זה ככל שמדינה חברה סבורה שמדינה אחרת אינה נותנת תוקף לאמנה היא רשאית להביא העניין לידיעת הוועדה, וזו תעביר הודעה למדינה הרלוונטית אשר עליה לספק הסברים בכתב לסוגיה. ככל שהעניין לא יושב באופן המניח את דעת הצדדים, תהיה לכל אחת מן המדינות הזכות להפנות את העניין שנית לוועדה, אשר רשאית לבקש מהמדינות החברות להמציא כל מידע נוסף בעניין וכן, המדינות רשאיות לבחור לשלוח נציג מטעמן שייטול חלק בדיוני הוועדה, ללא זכות הצבעה. לאחר שהוועדה בדקה המידע שהובא לידיעתו ע"י המדינות, ימנה הי"ר ועדת פיוס (an ad hoc Conciliation Commission) המורכבת מחמישה נציגים, אשר ימונו בהסכמה פה אחד של הצדדים למחלוקת. מטרת ועדת הפיוס הינה להגיע לפתרון ידידותי של העניין על בסיס כיבוד האמנה. במידה והמדינות לא מצליחות להגיע להסכמה על המיני לוועדת הפיוס ימונו לה חברים מהוועדה, שייבחרו ברוב של שני שלישים מתוך חברי הוועדה. וועדת הפיוס תקבע את נוהלי הפרוצדורה שלה והיא רשאית לבקש מהמדינות שהן צדדים למחלוקת להמציא לה מידע השייך לעניין. המדינות שהן צדדים למחלוקת

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

למדינות אשר הצהירו כי הן מכירות בסמכותה של הוועדה לעסוק בכך אלא הינו חלק אינהרנטי מהאמנה. ככל הידוע לנו, מעולם לא נעשה שימוש במנגנון זה.²²

כאמור לעיל, ככל שהפלסטינים יהיו צד לאמנה הרי שתהיה נתונה להם הזכות לפנות לוועדת הפיוס ולהתלונן על הפרות ישראליות של האמנה. העובדה כי עד היום לא נעשה שימוש במנגנון הקיים בסוגיה זו, אינה מבטיחה שלא יעשה בו שימוש בעתיד. ואולם, נראה כי השימוש במנגנון יביא בסופו של ההליך לכתיבת דו"ח ע"י הוועדה, אשר יש להניח שיגנה את פעילות ישראל. נראה כי דו"ח מעין זה לא יהיה שונה בהרבה מהביקורת הקיימת כיום כנגד ישראל בוועדות זכויות האדם השונות באו"ם ובכלל זה בוועדה שהוקמה מכוח אמנת ה-CERD. מעבר לביקורת הבין-לאומית, הדבר יצריך ממדינת ישראל תשומות לצורך כתיבת ההתייחסויות הנדרשות, כמו גם תקציב לוועדת הפיוס ושליחת נציג אליה (ככל שתמצא בכך). יצוין כי המדינות שהן צד למחלוקת אינן חייבות לקבל את דו"ח הוועדה.

4. חלופות אפשריות לפעולה

א. הסתייגויות

מכשיר מקובל במשפט הבין-לאומי ובדיני אמנות כדי לבטא את חוסר הסכמתה של מדינה לסעיף מסוים באמנה או ההשלכות המשפטיות הנובעות מהצטרפות לאמנה הינן הסתייגויות, אשר מותרות כל עוד אינן נוגדות למטרת האמנה. הכלל העיקרי הינו כי מדינה יכולה לכלול הסתייגות בעת ביצוע פעולות הקשורות להצטרפות לאמנה (חתימה, אישור או הצטרפות).²³ עם זאת, מזכ"ל האו"ם הכריע, בתפקידו כדפוזיטר, כי מדינות רשאיות להגיש הסתייגויות כאמור ככל שאף מדינה חברה אחרת באמנה אינה מתנגדת בתוך תקופה של שנה מהגשת ההסתייגות (כל עוד אין איסור מפורש באמנה על הסתייגויות).²⁴ הפרקטיקה של הסתייגות מאוחרת מקובלת יותר כאשר מדובר בהסתייגות מותרת מפורשות באמנה או כשקיימת הסתייגות זהה שהוגשה על ידי מדינה אחרת.²⁵

כפי שיפורט בהמשך, כל אמנה קובעת הוראות משלה לעניין ההסתייגויות. לעניינו ניתן יהיה לשקול הסתייגויות לעניין סעיף יישוב הסכסוכים (באמנה למניעת רצח עם) והסתייגויות, היכן שלא קיים איסור מפורש על הסתייגויות כלל, לעניין התחולה של האמנה ביחסים בין ישראל לרש"פ (בדומה להסתייגויות שכללו מדינות ערב ביחס לישראל, להלן "ההצהרה הערבית"). במקרה

י"א באופן שווה בהוצאות חברי וועדה הפיוס. לאחר שוועדת הפיוס בחנה את העניין, היא תכין ליו"ר הוועדה דו"ח הכולל ממצאים והמלצות לשם יישוב המחלוקת, דו"ח זה יועבר לצדדים למחלוקת אשר יודיעו תוך שלושה חודשים אם הם מקבלים (accept) המלצות הדו"ח. לאחר תקופה זו הדו"ח יועבר לכלל המדינות החברות באמנה יחד עם הצהרות הצדדים למחלוקת.

²² ראו אתר Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights: <http://www2.ohchr.org/english/bodies/petitions/index.htm#interstate>

²³ סעיף 19 לאמנת וינה לדיני אמנות.

²⁴ Summary of Practice of the Secretary-General as Depositary of Multilateral Treaties, para. 204, (1999). Treaty Section of the Office of Legal Affairs Treaty Handbook, para. 3.5.3 (2012).

²⁵ Summary of Practice of the Secretary-General as Depositary of Multilateral Treaties, para. 205-206.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

זה, ככל שההסתייגות תהיה אפשרית, התחייבויות של האמנה אלו לא יחולו מול הרש"פ, אבל לעצם ההסתייגות השלכות מדיניות ומשפטיות כשלעצמן.

ב. הצהרות

לצד כלי ההסתייגויות, במשפט הבין-לאומי ובפרקטיקה מוכר גם השימוש בהצהרות פרשניות לאמנה. זאת כאשר מדינה רואה צורך להבהיר את עמדתה ביחס לסעיפים הנכללים בה, לעיתים כדי ליצור התאמה בין האמור באמנה לדין הפנימי.²⁶ במקרים אחרים מדינות עושות שימוש בהצהרות כדי להבהיר מדיניות כללית או לצורך אמירה כי עצם הצטרפות לאמנה לא מהווה הכרה במדינה אחרת (כגון ההצהרה הערבית).²⁷ כאשר האמנה אוסרת על הסתייגויות, במקרה של הצהרות, מזכ"ל האו"ם כדפוזיטר יבחן האם לא מדובר בהסתייגות אשר מוסווית כהצהרה.²⁸

ג. התבטאויות של מדינות

בעוד שלהתבטאויות של מדינות יש מעמד פחות מאשר הסתייגות או הצהרה פרשנית, הן עדיין בעלות מעמד משפטי מסוים במשפט הבין-לאומי. לפיכך, מדינות מבטאות את עמדתן בדרכים רבות ומגוונות. בנוסף, גורמים רשמיים רבים יחסים בתוך המדינה (דרגים מדיניים בכירים, פקידים בכירים) נתפסים במייצגים את עמדתה של המדינה במישור הבין-לאומי. כך למשל, לפי דיווחים שגרירת ארה"ב לאו"ם התבטאה כי ארה"ב תתנגד לכל נסיון של הפלסטינים לשרדג את מעמדם בכל מקום במוסדות האו"ם.²⁹ כמו כן, מדינות שונות ליוו בדברי הסבר את הצבעתן על ההחלטה לקבוע כי הרש"פ תהפוך למדינה שאינה חברה באו"ם (החלטה 67/19), ואולי דברים אלו יוכלו גם לסייע.

ד. אמירה מפורשת של הדפוזיטר שהפצת הבקשה הפלסטינית אינה מהווה קביעה ביחס לתקפות הבקשה

כאמור, תפקיד הדפוזיטר הוא תפקיד טכני בעיקרו, ופעולותיו בהפצת בקשות הצטרפות, הסתייגויות וכו' אינן מהוות קביעות משפטיות לגופו של עניין. הדפוזיטרים השונים יכולים להבהיר במפורש נקודה זו כאשר הם מפיצים את בקשת ההצטרפות הפלסטינית (לומר שההפצה היא without prejudice לתוקפה של בקשת ההצטרפות או למעמדה הריבוני של הפלסטינים), בדומה לפעולה שככל הנראה נקטה שוייץ בעניין הבקשה הפלסטינית בשנת 1989.

סיכום

²⁶ Anthony Aust, Modern Treaty Law and Practice, 102.

²⁷ Anthony Aust, Modern Treaty Law and Practice, 103.

²⁸ Anthony Aust, Modern Treaty Law and Practice, 104.

²⁹ ברק רביד, פגישת חירום להצלת המו"מ בירושלים; ארה"ב: נתנגד לשרדוג הפלסטינים באו"ם, "הארץ", 2.4.14.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

ככלל, האמנות שאליהן מבקשים הפלסטינים להצטרף אינן מקימות חובות משמעותיות בין הצדדים להן, אולם ראוי יהיה לקיים בחינה דקדקנית יותר של ההשלכות האפשריות של ההצטרפות לכל אחת מהאמנות על מדינת ישראל (כולל בהקשרים של מנגנוני מעקב מסוגים שונים) ושל טענות שעשויות להתעורר (ראו בדיקה ראשונית בנספח המצ"ב).

לניתוח זה עשויה להיות השפעה גם על תוכנון של הצהרות ושל הסתייגויות מטעמה של ישראל, ככל שיוחלט לנסות לעשות שימוש בכלי זה. מבחינה ראשונית עולה כי ניתן יהיה לשקול הסתייגויות לעניין סעיף יישוב הסכסוכים (האמנה נגד רצח עם), הסתייגויות או הצהרות פרשניות לסעיפים בעייתיים באמנות האחרות (היכן שהדבר מותר) והצהרות לעניין מישור היחסים בין ישראל לרש"פ או ההכרה ברש"פ. להתייחסות של מדינות אחרות לצעדים כאמור תהיה השלכה משמעותית על האפשרות לנקוט בהם.

יש להדגיש כמובן כי לצד הבחינה המשפטית שתדרש לגבי כל הצהרה והסתייגויות יהיה צורך גם לבחון את ההשלכות המדיניות, שלעיתים אף יהיה להן משקל מכריע בקבלת ההחלטה האם לעשות בהן שימוש.

בניסיון לבצע מדרג של הסיכון הצפוי מהצטרפות של הרש"פ לכל אמנה (ע"פ הממצאים המופיעים בנספחים למזכר זה), נראה כי החשש המרכזי הינו מפנייה של הרש"פ ל- ICJ בטענה שישראל מפרה את הוראות האמנה (ישראל לא הסתייגה לסמכות המחייבת של ה- ICJ ליישוב סכסוכים במסגרת האמנה). גם במידה וטענה שכזו תהיה קשה לביסוס ההשלכות של הליך ב- ICJ יכולות להיות מאוד משמעותיות. סיכון מסוים צפוי גם מהשימוש שיעשו הפלסטינים במנגנוני אמנות ז'נבה ותקנות האג כדי להעלות טענות נגד ישראל שיקבלו משנה תוקף לאור חברותם באמנה. רמת סיכון נמוכה יותר, הגם וקיימת, נובעת מהצטרפות הרש"פ לאמנות הרלוונטיות ליחסים דיפלומטיים וקונסולריים (הצורך להעניק חסינות לנציגי הרש"פ במעבר למדינה המקבלת או בחזרה ממנה), האמנה נגד שחיתות ואמנות זכויות האדם (בהקשר של מנגנוני מעקב). להצטרפות הרש"פ לאמנת וינה לדיני אמנות ולאמנה למיגור האפרטהייד השלכות מעטות על ישראל, אם בכלל.

1. האמנה למניעת רצח עם - Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide (1948)

מדינות חברות: כיום חברות באמנה 144 מדינות, כולל ארה"ב וכל מדינות האיחוד האירופאי. ישראל צד לאמנה משנת 1950.

מדינות הרשאיות להצטרף: שילוב של All state formula ונוסחת וינה: מדינות חברות באו"ם ומדינות שקיבלו הזמנה מהעצרת הכללית של האו"ם. לא ברור האם יהיה די בבקשה פלסטינית להצטרפות לאמנה ללא החלטה של העצרת הכללית, אך יש אפשרות כי בהתאם לחו"ד היועצת המשפטית של האו"ם (אובריאן) לא יהיה צורך בהחלטה פוזיטיבית שכזו (הגם וברור שסיכויי החלטה כאמור להתקבל בעצרת הכללית גבוהים).
דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 90 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטור. החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: העמדה לדין של מי שנוקט במעשי רצח עם, כפי שהם מוגדרים באמנה; לאמץ בחקיקה את הוראות האמנה; עבירות בהתאם לאמנה לא יוגדרו כעבירות פוליטיות כאשר מדובר בהסגרה; אפשרות פנייה לאורגנים המוסמכים של האו"ם כדי לאכוף את הוראות האמנה ולמניעת והפסקת מעשי רצח עם (suppression and prevention).

מנגנון יישוב סכסוכים: בית הדין הבינלאומי בהאג (ICJ) – במקרים של סכסוכים בין צדדים לאמנה לגבי פרשנותה, תחולתה ומימושה של האמנה, לרבות אחריותה של מדינה למעשי רצח עם או מעשים אחרים המפורטים בס' 3 לאמנה, יוגשו לבית הדין על ידי מדינה שהינה צד לסכסוך (סעיף 9). ישראל לא הסתייגה מסעיף זה.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת לנושא ההסתייגויות באמנה. מדינות הגישו הסתייגויות והצהרות רבות לאמנה. לגבי סעיף יישוב הסכסוכים הסתייגו 16 מדינות, כולל ארה"ב. בריטניה התנגדה להסתייגויות לסעיף יישוב הסכסוכים, אך הן נותרו בתוקף.

הצהרה ערבית: בחריין הגישה הצהרה ערבית. ישראל התנגדה להצהרה. אפשרות לפרישה מהאמנה: ניתן להודיע על פרישה מהאמנה עד לחצי שנה לפני התקופה הקובעת לעניין זה (כל חמש שנים מינואר 1961, כעשר שנים לאחר כניסת האמנה לתוקף). לפי חישוב זה נראה כי ניתן יהיה לפרוש מהאמנה רק בשנת 2015 (ס' 14 לאמנה).

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו כפופים לחובות המנויות באמנה. בעקבות ההצטרפות יוכלו הפלסטינים להביא בפני בית הדין הבינלאומי סכסוך בנוגע לאחריות המדינה על מעשים המפורטים בס' 3 לאמנה. כמובן שיכולת זו הינה הדדית.

2. ארבע אמנות ז'נבה - Geneva Conventions (1949)

מדינות חברות: 195 מדינות חברות (בפועל – כל המדינות). ישראל צד לאמנות משנת 1951. דיפוזיטר: ממשלת שווייץ.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנות מפרטות את חובות הכוחות הלוחמים ביחס לאלה אשר יצאו ממעגל הלחימה: פצועים בים באוויר וביבשה, שבויי מלחמה, ואזרחים הנמצאים בידי צד לסכסוך או בשטח כבוש. כמו כן, האמנות קובעות חובה להעמיד לדין את אלה אשר ביצעו "הפרות חמורות" (רשימה סגורה ומפורטת) של האמנות.

דרכי הצטרפות וכניסה לתוקף: הודעה לממשלת שוויץ. ההצטרפות נכנסת לתוקף 6 חודשים לאחר משלוח ההודעה.

מנגנון יישוב סכסוכים: אין. יש מנגנון בירור עובדתי לפיו, כאשר צד לסכסוך סבור כי הצד השני הפר את האמנה, הוא רשאי לבקש בחינה של הטענות. בחינה כאמור מחייבת את הסכמת הצד השני לסכסוך. באם אין הסכמה, ישנה אפשרות שהצדדים יסכימו על גורם שלישי שהוא יכריע בדבר אופן בירור הטענות. האמנה אינה מסדירה את התוצאות של חוסר הסכמה מוחלט של הצדדים לסכסוך.

הסתייגויות: אין התייחסות באמנה.

הצהרה ערבית: שתי מדינות הגישו הצהרה ערבית (כווית ותימן). ישראל התנגדה להצהרה.

אפשרות פרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה.

השלכות הצטרפות: נראה שלהצטרפות השלכות כלליות הנוגעות להכרה ביכולתם של הפלסטינים להצטרף לאמנות הפתוחות למדינות בלבד על ידי דפוזיטר שהוא מדינה. ייתכן וישנן השלכות נוספות כגון השלכות על מעמד שבויי מלחמה, על המחויבויות הנובעות מדיני הכיבוש או על סיווג הסכסוך. לאחר קיום הליך חשיבה מעמיק יותר, השלכות אלה, אם יהיו כאלה, יפורטו במסמך נפרד.

3. הפרוטוקול הראשון הנוסף לאמנות ז'נבה - Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949 and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts Protocol I (1977)

מדינות חברות: 173 מדינות חברות (וכן 3 מדינות חתומות). ישראל אינה צד לפרוטוקול.

דפוזיטר: ממשלת שוויץ.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: החובה להימנע מתקיפה של אזרחים ומטרות אזרחיות, חובות מסוימות של כוח כובש ביחס לאוכלוסייה האזרחית, חובות כלפי שבויי מלחמה, החובה להעמיד לדין את אלה אשר ביצעו "הפרות חמורות" (רשימה סגורה ומפורטת) של הפרוטוקול.

דרכי הצטרפות וכניסה לתוקף: הודעה לממשלת שוויץ. הפרוטוקול ייכנס לתוקף 6 חודשים לאחר הודעה כאמור.

מנגנון יישוב סכסוכים: אין בפרוטוקול. הפרוטוקול קבוע מנגנון בדיקה עובדתית לבחינת טענות בדבר הפרות של הפרוטוקול, המותנה בהסכמה של הצדדים לסכסוך.

הסתייגויות: אין התייחסות בפרוטוקול. קיימת פרקטיקה של צירוף הצהרות פרשניות, אשר יש מחלוקת האם הן עולות כדי הסתייגות.

הצהרה ערבית: שלוש מדינות הגישו הצהרה ערבית (קטאר, עומאן, סוריה). ישראל לא התייחסה להצהרות.

אפשרות פרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

השלכות הצטרפות: ביחס לפרוטוקול, נראה שלהצטרפות השלכות כלליות הנוגעות להכרה ביכולתם של הפלסטינים להצטרף לאמנות הפתוחות למדינות בלבד על ידי דפוזיטר שהוא מדינה. ייתכן וישנן השלכות נוספות הנובעות מהעובדה שהאמנה עוסקת בדיני הכיבוש או השלכות הנוגעות לסיווג הסכסוך. לאחר קיום הליך חשיבה מעמיק יותר, השלכות אלה, אם יהיו כאלה, יפורטו במסמך נפרד.

4. **אמנה בדבר הדינים והמנהגים של מלחמה ביבשה לרבות תקנות בקשר לדיני ומנהגי המלחמה ביבשה, 1907 - Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907 Land. The**

מדינות חברות: 36 (וכן 15 מדינות חתומות). ישראל אינה צד לאמנה אולם מחילה את האמנה בפועל, גם לאור פסיקות של בית המשפט העליון אשר קבעו כי התקנות מנהגיות וחלות על פעולות ישראל ביהודה ושומרון. דפוזיטר: ממשלת הולנד.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: מדובר באמנת מסגרת הכוללת רק סעיפים כלליים כגון סעיף תחולה וסעיפי הצטרפות. התקנות הנספחות לאמנה קובעות הוראות כלליות בדבר דיני הלחימה ביבשה ובדבר דיני הכיבוש (הנכונים לראשית המאה העשרים). דרכי הצטרפות וכניסה לתוקף: העברת מסמך הצטרפות לממשלת הולנד. ההצטרפות נכנסת לתוקף 60 יום לאחר משלוח ההודעה. מנגנון יישוב סכסוכים: אין.

הצהרה ערבית: אין מדינות ערביות שהן צד לאמנה.

הסתייגות: אין התייחסות באמנה. ככל הנראה, לאור הדין החל במועד כריתת האמנה, ניתן להסתייג ולהסתייגות יש תוקף רק אם כל המדינות החברות באמנה קבלו את ההסתייגות עם זאת, מאחר וההוראות המהותיות באמנה נחשבות מנהגיות, ומכיוון שאמנה אינה מותנית בהדדיות, לא ברור איזה משמעות מעשית יש להסתייגות. אפשרות פרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה.

השלכות הצטרפות: ביחס לאמנה, נראה שלהצטרפות השלכות כלליות הנוגעות להכרה ביכולתם של הפלסטינים להצטרף לאמנות הפתוחות למדינות בלבד על ידי דפוזיטר שהוא מדינה. ייתכן וישנן השלכות נוספות הנובעות מהעובדה שהאמנה עוסקת בדיני הכיבוש. עוד ייתכן שישנן השלכות על סיווג הסכסוך. לאחר קיום הליך חשיבה מעמיק יותר, השלכות אלה, אם יהיו כאלה, יפורטו במסמך נפרד.

5. **אמנת וינה בדבר יחסים דיפלומטיים - Vienna Convention on Diplomatic Relations (1961)**

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

מדינות חברות: כיום חברות באמנה 189 מדינות. ישראל צד לאמנה משנת 1970. מדינות הרשאיות להצטרף: האמנה הדיפלומטית פתוחה להצטרפות לכל מדינה חברה באו"ם או של הסוכנויות המיוחדות של האו"ם. מעבר לכך גם מדינות חברות בחוקת ה- ICJ ומדינות נוספות המוזמנות על ידי העצרת הכללית יכולות להצטרף (שיטת ה-Vienna Formula).

דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: האמנה נכנסת לתוקף 30 יום לאחר ההפקדה של מכשיר ההצטרפות. על מזכ"ל האו"ם להודיע לכל המדינות החברות על הצטרפות מדינה חדשה.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה כוללת בעיקר חובות בעניין הנציגות הדיפלומטית. חובות אלו כוללות, בין היתר, חובת יידוע על ראשי נציגויות חדשים ובני משפחות נלווים, סיוע במציאת ורכישת שטח לנציגות, חסינויות מסוגים שונים, פטור ממיסים, חופש תנועה לעובדי הנציגות, והחובה לא להתערב בעניינים פנימיים של המדינה בה פועלת הנציגות הדיפלומטית (סעיף 41).

מנגנון יישוב סכסוכים: אין התייחסות מפורשת באמנה, אך יש פרוטוקול בעניין חובת יישוב סכסוכים בעניין האמנה. בפרוטוקול זה חברות 50 מדינות. ישראל לא חתמה על הפרוטוקול.

הפרוטוקול כולל חובת הפנית סכסוכים ל- ICJ.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת באמנה, אך ישנן הסתייגויות לאמנה. ישראל לא הגישה הסתייגויות או הצהרות בעניין האמנה.

הצהרה ערבית: עשר מדינות הגישו הצהרה ערבית (בחרין, כוויית, לוב, אומן, קטאר, ערב הסעודית, סודאן, סוריה, איחוד האמירויות הערביות ותימן). ישראל התנגדה להצהרות.

אפשרות פרישה מהאמנה: אין התייחסות מפורשת לפרישה מהאמנה.

השלכות הצטרפות: מדינה חברה חייבת להעניק לנציג דיפלומטי (או סגל מנהלי-טכני) שעובר בשטחה, על מנת להגיע למקום תפקידו במדינה המקבלת או לחזור מתפקידו למדינה השולחת, חסינות מוחלטת (inviolability) וכל חסינות אחרת שנדרשת כדי להבטיח את מעברו. חסינות זאת חלה גם על בני משפח נלווים. בנוסף לא תוכל מדינה שלישית להפריע למעבר כזה של הסגל המנהלי, טכני או עובדי השירות בשטחה. ככל הנראה, בהתאם לאמנה, תחול חובה על ישראל להעניק לנציגים דיפלומטים של הרש"פ זכויות מעבר כאמור.

6. אמנת וינה בדבר יחסים קונסולריים - Vienna Convention on Consular Relations (1963)

מדינות חברות: כיום חברות באמנה 176 מדינות. ישראל חתמה על האמנה בשנת 1964 אך לא אשררה אותה, כך שאינה צד לה, אך כן מחויבת שלא לפעול בניגוד למטרת האמנה.

מדינות הרשאיות להצטרף: האמנה הדיפלומטית פתוחה להצטרפות לכל מדינה חברה באו"ם או של הסוכנויות המיוחדות של האו"ם. מעבר לכך גם מדינות חברות בחוקת ה- ICJ ומדינות נוספות המוזמנות על ידי העצרת הכללית יכולות להצטרף (שיטת ה-Vienna Formula).

דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה כוללת בעיקר חובות בעניין הנציגות הקונסולרית והן דומות באופיין לחובות המוענקות באמנה הדיפלומטית.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

זמן והליכי הצטרפות: האמנה נכנסת לתוקף 30 יום לאחר ההפקדה של מכשיר ההצטרפות. על מזכ"ל האו"ם להודיע לכל המדינות החברות על הצטרפות מדינה חדשה. מנגנון יישוב סכסוכים: אין התייחסות מפורשת באמנה, אך יש פרוטוקול בעניין חובת יישוב סכסוכים בעניין האמנה. בפרוטוקול זה חברות 50 מדינות. ישראל לא חתמה על הפרוטוקול. הפרוטוקול כולל חובת הפנית סכסוכים ל- ICJ. ארה"ב הייתה חברה בפרוטוקול אך פרשה ממנו בשנת 2005.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת באמנה, אך ישנן הסתייגויות לאמנה. ישראל לא הגישה הסתייגויות או הצהרות בעניין האמנה.

הצהרה ערבית: עשר מדינות הגישו הצהרה ערבית (בחריין, כוויית, עומאן, קטאר, ערב הסעודית, סוריה, איחוד האמירויות הערביות, תימן, עיראק וסוריה). ישראל התנגדה להצהרות.

אפשרות פרישה מהאמנה: אין התייחסות מפורשת לפרישה מהאמנה.

השלכות הצטרפות: חובה להענקת זכויות דומות לאלו המופיעות באמנה הדיפלומטית ביחס למעבר פקידים קונסולריים בשטחה במעבר בין המדינה המקבלת למדינה המארחת ולהיפך.

7. אמנת האו"ם נגד שחיתות - United Nations Convention against Corruption (2003)

מדינות חברות: כיום חברות באמנה 170 מדינות וארגונים בין-לאומיים, כולל האיחוד האירופי. ישראל צד לאמנה החל משנת 2009.

מדינות הרשאיות להצטרף: האמנה פתוחה להצטרפות לכל מדינה או לכל ארגון אינטגרציה כלכלי אזורי שבו מדינה חברה אחת לפחות הינה צד לאמנה (שיטת ה-all-States Formula). דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה כוללת שמונה פרקים ו-71 סעיפים (הפרק הראשון עוסק בהוראות כלליות והגדרות בלבד). פרק 2 (סעיפים 14-5) עוסק באמצעים למניעת שחיתות; פרק 3 (סעיפים 15-42) עוסק בענישה; פרק 4 (סעיפים 50-43) מעגן הוראות הנוגעות לקידום וחיזוק שיתוף פעולה בין-לאומי; פרק 5 (סעיפים 59-51) עוסק בהשבת נכסים שמקורם במעשי שחיתות; פרק 6 (סעיפים 62-60) מתייחס לסיוע טכני וחילופי מידע; ופרק 7 (סעיפים 64-63) עוסק בהקמתם ובתפקידם של גופי האמנה העיקריים.

זמן והליכי הצטרפות: האמנה נכנסת לתוקף 30 יום לאחר ההפקדה של מכשיר ההצטרפות. מנגנון יישוב סכסוכים: יש ליישב סכסוכים על ידי משא ומתן ובוררות. אם לא נמצא פתרון אחרי 6 חודשים יש להפנות את הסכסוך ל- ICJ. ישראל הסתייגה מסעיף זה.

הסתייגויות: מלבד לאפשרות להסתייג מסעיף 66(2) (סעיף סמכות ה- ICJ) אין התייחסות מפורשת לנושא ההסתייגויות באמנה. עם זאת, מדינות כללו הסתייגויות מסוגים אחרים לאמנה ביחס לסעיפיה השונים.

הצהרה ערבית: רק אלג'יריה כללה הצהרה ערבית. ישראל התנגדה להצהרה.

אפשרות פרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

השלכות הצטרפות: מנגנון הביקורת על יישום האמנה פועל על בסיס ביקורת עמיתים (שתי מדינות בודקות מדינה שלישית). בסיטואציה מסוימת, הגם וסיכוי ההיתכנות שלה נמוך, יכולה להיבחר הרש"פ לבדוק את מידת עמידת ישראל באמנה (הבחירה מתבצעת באמצעות הגרלה).³⁰ בנוסף לכך, יש לקחת בחשבון את סעיפי ההסגרה והעזרה המשפטית באמנה ולבחון את ההשלכות של דרישות ההדדיות בעניין, בפרט בשל הצהרת ישראל כי האמנה תשמש במקרים מסוימים כבסיס להסגרה. אין המשמעות כי ישראל תהיה חייבת להיענות לבקשות הסגרה או עזרה משפטית של הרש"פ בהתאם לאמנה, אך סירוב של ישראל יכול לעורר ביקורת וטענות כי ישראל אינה פועלת בהתאם לרוח האמנה.

8. האמנה לזכויות פוליטיות ואזרחיות - International Covenant on Civil and Political Rights (1966)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 167 מדינות, כולל ארה"ב וכל מדינות האיחוד האירופאי. ישראל צד לאמנה משנת 1991.

מדינות הרשאיות להצטרף: מדינות חברות באו"ם, חברות בסוכנות מיוחדת של האו"ם, חברות בחוקת ה-ICJ ובאמצעות הזמנה להצטרף לאמנה על ידי העצרת הכללית של האו"ם (שיטת ה-Vienna Formula).

דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 90 יום ממועד הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדפוזיטור, שחייב להודיע על ההצטרפות כאמור לכל המדינות החברות.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה קובעת שורה של זכויות פוליטיות ואזרחיות (כדוגמת הזכות לחיים, שלמות הגוף, הליך הוגן, חופש הדת והביטוי ועוד). על המדינה החברה לכבד זכויות אלה כלפי פרטים המצויים בשטחה ושהינם תחת סמכות השיפוט שלה. האמנה מאפשרת החרגה (derogation) של חלק מן הזכויות הללו בהינתן מצב חירום, (החרגה בה עשתה שימוש ישראל). האמנה גם מציינת את החובה לפעול למימוש הזכות להגדרה עצמית.

מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה אינה כוללת מנגנון יישוב סכסוכים. ישנו פרוטוקול נלווה לאמנה המאפשר לפרטים להגיש תלונות לוועדת המומחים ליישום האמנה (HRC) על הפרות כלפיהם מצד מדינה חברה. ישראל אינה חברה בפרוטוקול הנלווה.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת לנושא הסתייגויות באמנה. מדינות הגישו הסתייגויות והצהרות רבות לאמנה. ארה"ב הגישה מספר הסתייגויות, כמו גם הצהרות פרשניות המגבילות את היקף הזכויות המנויות. ישראל הגישה הסתייגות בנושא הזכות לחיי משפחה.

הצהרה ערבית: לוב הגישה הצהרה ערבית. ישראל לא הגיבה להצהרה זו.

אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה אינה כוללת סעיף המתייחס להליך הפרישה של מדינה חברה. הכלל באמנת וינה בעניין זה היא כי ניתן לפרוש ככל שניתן להסיק זכות זו מהאמנה או מכוונת

³⁰ הליך זה כולל כתיבת ד"ח על אופן עמידת המדינה הנבדקת בהוראות האמנה, ובמקרה שבו המדינה הנבדקת מבקשת זו, גם ביקור במדינה הנבדקת או שימוע במטה האו"ם בווינה.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

הצדדים בעת ניסוח האמנה. ישנה התייחסות בספרות ובפסיקה לסוגיית הפרישה בהעדר הוראה ונדרשת בחינה מעמיקה יותר של מקורות אלו. השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה, לרבות חובות הדיווח. האמנה אינה מקימה חובות הדדיות בין המדינות החברות. עם זאת, תיתכנה השלכות בכל הקשור לתחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל בשטחים אשר יוכרו/ייענו כי מהווים את שטחי המדינה הפלסטינית, אולם הסוגיה ככל הנראה תיוותר שנויה במחלוקת עקב טענות סבירות בגין המשך היותה בעלת שליטה אפקטיבית בשטחי הגדה (או חלקם) ומכאן מחויבת לכאורה ביישום האמנה בשטחים אלה.

9. **האמנה לזכויות חברתיות וכלכליות - International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966)**

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 161 מדינות, כולל כל מדינות האיחוד האירופאי. ארה"ב נתונה על האמנה אך לא אשררה אותה. ישראל צד לאמנה משנת 1991. מדינות הרשאיות להצטרף: מדינות חברות באו"ם, חברות בסוכנות מיוחדת של האו"ם, חברות בחוקת ה-ICJ ובאמצעות הזמנה להצטרף לאמנה על ידי העצרת הכללית של האו"ם (שיטת ה-Vienna Formula).

דפוזיטר לאמנה: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך שלושה חודשים ממועד הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטור. עולה שאלה האם חובת ההודעה של הדיפוזיטור במסגרת הליך ההצטרפות מחייבת אף היועצות עם המדינות החברות (ובניהן ישראל).

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה קובעת שורה של זכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות ומכאן שמטילה חובה על המדינה החברה לקחת צעדים פוזיטיביים להבטיח, ככל הניתן, את מימוש זכויות אלה. האמנה גם מציינת את החובה לפעול למימוש הזכות להגדרה עצמית.

מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה אינה כוללת מנגנון יישוב סכסוכים. בחודש מאי 2013 נכנס לתוקף הפרוטוקול הנלווה לאמנה המאפשר לפרטים להגיש תלונות לוועדת המומחים ליישום האמנה על הפרות כלפיהם מצד מדינה חברה (נכון למועד כתיבת מזכר זה חברות בפרוטוקול 12 מדינות). ישראל אינה חברה בפרוטוקול הנלווה.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת לנושא ההסתייגויות באמנה. מדינות הגישו הצהרות רבות לאמנה. ישראל לא הסתייגה מהאמנה.

הצהרה ערבית: ארבע מדינות (עיראק, לוב, סוריה ותימן) הגישו הצהרה ערבית. ישראל התנגדה להצהרות.

אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה אינה כוללת סעיף המתייחס להליך הפרישה של מדינה חברה. הכלל באמנת וינה בעניין זה היא כי ניתן לפרוש ככל שניתן להסיק זכות זו מהאמנה או מכוונת הצדדים בעת ניסוח האמנה. ישנה התייחסות בספרות ובפסיקה לסוגיית הפרישה בהעדר הוראה ונדרשת בחינה מעמיקה יותר של מקורות אלו.

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה, לרבות חובות הדיווח. האמנה אינה מקימה חובות הדדיות בין המדינות החברות. עם זאת, תיתכנה, כאמור לעיל, השלכות לעניין תחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל ב"שטחי המדינה הפלסטינית".

10. האמנה נגד עינויים ונגד יחס ועונשים אכזריים, בלתי אנושיים או משפילים - The Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (1984)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 154 מדינות, כולל ארה"ב וכל מדינות האיחוד האירופאי. ישראל צד לאמנה משנת 1991.

מדינות הרשאיות להצטרף: האמנה פתוחה להצטרפות לכל מדינה (שיטת ה-all-States Formula). דפוזיטר לאמנה: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטר. החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה מחייבת מדינות לנקוט באמצעים כדי למנוע עינויים וענישה אכזרית, בלתי אנושית ומשפילה בשטחיהן ואוסרת עליהן להעביר אדם למדינה בה הוא צפוי לעבור עינויים.

מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה כוללת מנגנון של יישוב סכסוכים לפיו במקרה של אי הסכמה בדבר פרשנות או תחולת האמנה, אשר לא נפתר במשא ומתן, רשאית אחת מהמדינות שהינה צד לסכסוך להגיש את הסכסוך לבוררות. בהעדר הסכמה על הליך הבוררות במשך שישה חודשים, רשאי אחד הצדדים להעביר את המחלוקת לבית הדין הבינלאומי בהאג (ICJ), בהתאם להוראות חוקת בית הדין. ישראל הסתייגה לסעיף זה.

בנוסף, מקנה סעיף 20 לאמנה סמכות לוועדת המומחים ליישום האמנה, ככל שהיא מקבלת מידע אמין ומבוסס המעיד על עינויים שיטתיים בשטח מדינה-חברה, להזמין את המדינה החברה לשתף פעולה עם בחינת המידע ולהגיש התייחסויות למידע שהתקבל. וועדת המומחים אף מוסמכת למנות חבר וועדה אחד או שניים לבצע בחינה דיסקרטית של הטענות ולדווח בדחיפות לוועדה, כאשר ייתכן שבחינה כאמור תכלול ביקור בשטח המדינה החברה. ממצאי הבחינה יועברו למדינה החברה יחד עם הערות או המלצות ההולמות את המצב. מדובר בהליך דיסקרטי המחייב שיתוף פעולה של המדינה החברה לכל אורכו. לאחר התייעצות עם המדינה החברה, ייתכן שסיכום ההליך כאמור יפורסם בדוח השנתי שמוציאה וועדת המומחים. ישראל הסתייגה לסעיף זה.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת להסתייגויות כלליות אלא רק לסעיף יישוב הסכסוכים. כמו כן, קובעת האמנה שניתן לא להכיר בסמכות ועדת האמנה לחקור טענות בדבר עינויים, בהתאם להוראות סעיף 20. מדינות הגישו הצהרות והסתייגויות רבות לאמנה, אך רובן עוסקות בנושא יישוב הסכסוכים וסמכויות הוועדה.

הצהרה ערבית: סוריה הגישה הצהרה ערבית. ישראל לא הגיבה להצהרה זו.

אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה קובעת כי ניתן לפרוש מהאמנה בהודעת פרישה בכתב למזכיר הכללי, וכי זו תיכנס לתוקף תוך שנה מקליטת הודעת הפרישה על ידי המזכיר. הודעת הפרישה לא תהיה בת תוקף כלפי מחויבויות של המדינה החברה ביחס למעשים או למחדלים שאירעו עובר

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

לתאריך הכניסה לתוקף של הודעת הפרישה וכן לא יחול על הליכי בחינה שכבר החלו על ידי וועדת המומחים.

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה, לרבות חובות הדיווח. האמנה אינה מקימה חובות הדדיות בין המדינות. עם זאת, תיתכנה השלכות כאמור על התחולה וחובות הדיווח החלות על ישראל בכל הקשור לצעדים הפוזיטיביים המחויבים באמנה.

11. **האמנה בדבר ביטול כל צורות האפליה הגזעית - Convention on the Elimination of All**

Forms of Racial Discrimination ("CERD") (1966)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 176 מדינות, כולל ארה"ב וכל מדינות האיחוד האירופאי. ישראל צד לאמנה משנת 1979.

מדינות הרשאיות להצטרף: מדינות חברות באו"ם, חברות בסוכנות מיוחדת של האו"ם, חברות בחוקת ה-ICJ ובאמצעות הזמנה להצטרף לאמנה על ידי העצרת הכללית של האו"ם (שיטת ה-Vienna Formula).

דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדפוזיטר. עולה שאלה האם חובת ההודעה של הדפוזיטר במסגרת הליך ההצטרפות מחייבת אף היוועצות עם המדינות החברות (וביניהן ישראל).

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה מחייבת מדינות לנקוט צעדים כדי למנוע אפליה גזעית בשטחן, לקדם אינטגרציה של בני אדם מגזעים שונים ולהיאבק בגילויי גזענות והסתה.

מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה כוללת מנגנון של יישוב סכסוכים הן לעניין יישום האמנה והן לעניין פרשנות ותחולת האמנה. במקרה של סכסוך מן הסוג הראשון, יופנה הסכסוך לוועדת האמנה. במקרה השני, רשאית מדינה להפנות את הסכסוך להכרעת ה-ICJ. אין אפשרות להסתייג ממנגנון הועדה. עם זאת, ובהתאם לאפשרות שמקנה האמנה, ישראל הסתייגה להפניה ל-ICJ. כמו כן, ישנו מנגנון אופציונאלי המאפשר לפרטים להגיש תלונות לוועדת האמנה כנגד מדינה חברה. ישראל לא הצטרפה למנגנון זה.³¹

הסתייגויות: האמנה קובעת את הכלל הרגיל לפיו ניתן להגיש הסתייגות אלא אם זו מנוגדת לנושא ומטרת האמנה. כמו כן, נקבע כי במידה ושני שלישים מהמדינות החברות מתנגדות להסתייגות, הרי שזו אינה ניתנת ליישוב עם האמנה.

הצהרה ערבית: שש מדינות (בחרין, עיראק, כוית, לוב, סוריה, איחוד האמירויות ותימן) הגישו הצהרה ערבית. ישראל התנגדה להצהרות.

אפשרות לפרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה.

עולה שאלה האם חובת ההודעה של הדיפוזיטר במסגרת הליך ההצטרפות מחייבת אף היוועצות עם המדינות החברות (וביניהן ישראל).

³¹ ראו פירוט בחלק הכללי.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים אף הם בחובות המנויות באמנה (כמו גם חובות הדיווח). בעקבות סעיף יישוב הסכסוכים, יוכלו הפלסטינים להתלונן בפני ועדת האמנה על אופן יישוב האמנה מצד ישראל, כאשר נראה שעולה שאלה באשר לתחולה הטריטוריאלית של האמנה בהקשר זה. כמו כן, תיתכנה השלכות כאמור על תחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל על שטחים אשר יוכרו כ"מדינה הפלסטינית".

12. **האמנה לביטול כל צורות האפליה נגד נשים - Convention to Eliminate All Forms of Discrimination Against Women ("CEDAW") (1979)**

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 187 מדינות, כולל כל מדינות האיחוד האירופאי. ארה"ב נתונה על האמנה אך לא אשררה אותה. ישראל צד לאמנה משנת 1991.

מדינות הרשאיות להצטרף: אמנה פתוחה להצטרפות לכל מדינה (שיטת ה-all-States Formula). דפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדפוזיטר. החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה אוסרת על אפליה מכוונת של נשים ודורשת ממדינות לנקוט אמצעים חקיקתיים ואחרים למניעת אפליה נגד נשים. מנגנון יישוב סכסוכים: סכסוך בדבר פרשנות או תחולת האמנה, אשר לא נפתר במשא ומתן, רשאית אחת מהמדינות שהינה צד לסכסוך להגיש את הסכסוך לבוררות. בהעדר הסכמה על הליך הבוררות במשך שישה חודשים, רשאי אחד הצדדים להפנות את הסכסוך ל-ICJ. ישראל הסתייגה לסעיף זה.

הסתייגויות: האמנה קובעת את הכלל הרגיל לפיו ניתן להגיש הסתייגות אלא אם זו מנוגדת לנושא ומטרת האמנה. מדינות רבות הגישו הסתייגויות והצהרות רבות לאמנה, ובפרט בכל הנוגע למנגנון יישוב הסכסוכים. לצד ההסתייגות לסעיף יישוב הסכסוכים, ישראל הסתייגה לעניין כהונת נשים בבתי דין דתיים והמעמד האישי.

הצהרה ערבית: שתי מדינות (עיראק וסוריה) הגישו הצהרה ערבית. ישראל התנגדה להצהרה. אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה אינה כוללת סעיף המתייחס להליך הפרישה של מדינה חברה. הכלל באמנת וינה בעניין זה היא כי ניתן לפרוש ככל שניתן להסיק זכות זו מהאמנה או מכוונת הצדדים בעת ניסוח האמנה. ישנה התייחסות בספרות ובפסיקה לסוגיית הפרישה בהעדר הוראה ונדרשת בחינה מעמיקה יותר של מקורות אלו.

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה, לרבות חובות הדיווח. האמנה אינה מקימה חובות הדדיות בין המדינות החברות. אך תיתכנה השלכות לעניין תחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל בכל הקשור לשטחים אשר יוכרו כ"שטחי המדינה הפלסטינית".

13. האמנה לשוויון זכויות אנשים עם מוגבלויות - Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 143 מדינות, כאשר רוב מדינות אירופה והמערב חברות. ארה"ב חתומה על האמנה אך לא אשררה אותה. ישראל צד לאמנה משנת 2012.
מדינות הרשאיות להצטרף: כל המדינות, כמו גם ארגוני אינטגרציה אזורים (שיטת ה-all-States Formula).
דיפוזיטר לאמנה: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטר.
החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה מחייבת את הצדדים לה להבטיח שוויון זכויות לאנשים עם מוגבלויות, ומפרטת את ההיבטים השונים של זכויות אלו.
מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה אינה כוללת מנגנון יישוב סכסוכים.
הסתייגויות: האמנה קובעת את הכלל הרגיל לפיו ניתן להגיש הסתייגות אלא אם זו מנוגדת לנושא ומטרת האמנה. מספר מדינות הגישו הסתייגויות לאמנה. ישראל הגישה הסתייגות הנוגעת לזכויות של אנשים עם מוגבלויות להתחתן, לאור הדין הדתי שחל בנושא המעמד האישי.
הצהרה ערבית: סוריה הגישה הצהרה ערבית. ישראל לא הגיבה להצהרה זו.
אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה קובעת כי ניתן לפרוש מהאמנה בהודעת פרישה בכתב למזכיר הכללי, וכי זו תיכנס לתוקף תוך שנה מקליטת הודעת הפרישה על ידי המזכיר.
השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה, לרבות חובות הדיווח. כמו כן, תיתכן השפעה על תחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל בכל הקשור לשטחים אשר יוכרו כ"שטחי המדינה הפלסטינית".

14. האמנה הבינלאומית בדבר זכויות הילד - Convention on the Rights of the Child (1989)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 193 מדינות, כולל כל מדינות האיחוד האירופאי. ארה"ב חתומה על האמנה אך לא אשררה אותה (לא חברות גם סומליה ודרום סודאן). ישראל צד לאמנה משנת 1991.

מדינות הרשאיות להצטרף: כל המדינות (שיטת ה-all-States Formula).
דיפוזיטר לאמנה: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטר.
החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה מכירה במגוון רחב של זכויות לילדים (מוגדר כאדם מתחת לגיל 18) וקובעת חובה על מדינות לפעול על מנת לעגן בחקיקה ובאמצעים אחרים זכויות ילדים, לרבות חינוך וטיפול רפואי. בין היתר קובעת האמנה זכויות לרישום כאזרח, פרטיות, קשר עם שני ההורים, חינוך, חופש מצפון ועוד.
מנגנון יישוב סכסוכים: האמנה אינה כוללת מנגנון יישוב סכסוכים.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

הסתייגויות: האמנה קובעת את הכלל הרגיל לפיו ניתן להגיש הסתייגות אלא אם זו מנוגדת לנושא ומטרת האמנה.

הצהרה ערבית: לא היו הצהרות.

אפשרות לפרישה מהאמנה: האמנה קובעת כי ניתן לפרוש מהאמנה בהודעת פרישה בכתב למזכיר הכללי, וכי זו תיכנס לתוקף תוך שנה מקליטת הודעת הפרישה על ידי המזכיר.

השלכות בעקבות ההצטרפות: הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה (כמו גם חובות הדיווח) האמנה אינה מקימה חובות הדדיות. תיתכנה כפי שפורט לעיל השלכות על תחולת האמנה וחובות הדיווח מצד ישראל בכל הקשור ל"שטחי המדינה הפלסטינית".

15. אמנת וינה בדבר דיני אמנות - Vienna Convention on the Law of Treaties (1969)

מדינות חברות: כיום חברות באמנה 113 מדינות. ישראל אינה צד לאמנה, אך מדובר באמנה המשקפת משפט מנהגי.

דיפוזיטר: מזכ"ל האו"ם.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה כוללת נושאים המסדירים את דיני האמנות. מדינות הרשאות להצטרף: כל מדינה חברה באו"ם או בסוכנויות המיוחדות של האו"ם. מעבר לכך גם מדינות חברות בסוכנות לאנרגיה אטומית או בחוקת בית הדין הבין-לאומי ומדינות נוספות המוזמנות על ידי העצרת הכללית (שיטת ה-Vienna Formula).

דרכי הצטרפות וכניסה לתוקף: האמנה נכנסת לתוקף 30 יום לאחר הפקדת הודעת ההצטרפות.

מנגנון יישוב סכסוכים: הפניה ליישוב סכסוכים על הוראות פרשנות אמנות ב-ICJ.

הסתייגות: אין התייחסות מפורשת באמנה, מעבר להסדרה של נושא הסתייגויות באופן כללי.

הצהרה ערבית: ארבע מדינות (אלג'יריה, כוויית, מרוקו וסוריה) הגישו הצהרה ערבית.

אפשרות פרישה מהאמנה: אין התייחסות.

השלכות הצטרפות: השלכה מעטה, אם בכלל. בכל מקרה מדובר באמנה המשקפת משפט מנהגי קיים.

16. האמנה למיגור והענשה של פשע האפרטהייד - International Convention on the

Suppression and Punishment of the Crime of Apartheid (1973)

מדינות חברות: באמנה חברות כיום 108 מדינות, כאשר רוב מדינות המערב, לרבות ארה"ב אינן חתומות עליה. ישראל אינה חברה באמנה זו.

מדינות הרשאות להצטרף: אמנה פתוחה להצטרפות לכל מדינה (שיטת ה-all-States Formula).

הדיפוזיטור לאמנה: מזכ"ל האו"ם.

זמן והליכי הצטרפות: תוך 30 יום, לאחר הפקדת הודעת הצטרפות אצל הדיפוזיטור.

החובות העיקריות הנובעות מהאמנה: האמנה מחייבת הפללה, והענשה בגין פשע האפרטהייד כפי שזו מגדירה אותה. כמו כן, מחייבת האמנה הסגרה בגין פשע זה במקרה הצורך.

מחלקת ייעוץ וחקיקה (משפט בין-לאומי)

מנגנון יישוב סכסוכים: סכסוכים בין מדינות חברות הנובעים מפרשנות, תחולה או יישום של האמנה שלא הוסדרו באמצעות משא ומתן, יובאו, לבקשת המדינות החברות שהינן צד לסכסוך לפני בית הדין הבינלאומי (ICJ), למעט ככל שהצדדים לסכסוך הסכימו על אמצעי אחר להסדרה.

הסתייגויות: אין התייחסות מפורשת לנושא ההסתייגויות באמנה.

הצהרה ערבית: ארבע מדינות ערביות הגישו הצהרה ערבית (בחרין, עיראק, איחוד האמירויות, תימן) למרות שישראל אינה חברה באמנה. ישראל התנגדה להצהרות.

אפשרות לפרישה מהאמנה: ניתן לפרוש מהאמנה. האמנה קובעת כי ניתן לפרוש מהאמנה בהודעת פרישה בכתב למזכיר הכללי, וכי זו תיכנס לתוקף תוך שנה מקליטת הודעת הפרישה על ידי המזכיר.

השלכות בעקבות ההצטרפות: אין השלכות ישירות. ישראל לא חברה באמנה. הפלסטינים יהיו חייבים בחובות המנויות באמנה (כמו גם חובות הדיווח).